

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Aija Sadurskis
08-563 086 03
aija.sadurskis@uka.se

Datum/ löpnummer 2018-02-20/ 2

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Färre examinerade jämfört med föregående läsår

Antalet examinerade och examina minskade något läsåret 2016/17 jämfört med läsåret 2015/16, efter flera års uppgång. Antalet inresande studenter som examineras är däremot stabilt. Studietiderna har förlängts sedan utbildning på avancerad nivå infördes 2007 genom att antalet studenter som studerar fem år eller mer har ökat kraftigt. Könsskillnaden i val av examen är oförändrad jämfört med tidigare år.

I denna analys presenteras antal studenter som examineras och antal examina som avläggs, på olika nivåer. Sedan en ny examensordning infördes år 2007 (bilaga 2 till högskoleförordningen, [1993:100]) kan examina avläggas på en av tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Här presenteras dock bara examinerade och examina på grundnivå och avancerad nivå¹. Analysen inleds med uppgifter om det senaste läsårets examination. Därefter följer utförligare uppgifter om inom vilka områden examina avläggs och hur svenska och inresande studenter skiljer sig år.

Läsåret 2016/17 examinerades 63 400 personer (40 700 kvinnor och 22 700 män) från universitet och högskolor. Det var 38 200 personer som examinerades på grundnivå och 27 200 på avancerad nivå. Att summan av examinerade på respektive nivå blir större än det totala antalet examinerade (63 400) förklaras av att en och samma person kan avlägga examen på båda nivåerna samma läsår. På grundnivå avlade 25 400 kvinnor en examen och 12 800 män. Motsvarande uppgifter på avancerad nivå var 16 100 kvinnor och 11 000 män.

Eftersom en person kan avlägga flera examina kan antalet som examinerats från högskoleutbildning för första gången vara ett bättre mått på tillskottet på arbetsmarknaden eftersom de sedan kunnat börja arbeta. Läsåret 2015/16 var det 54 000 personer som avlade en första examen, vilket var 600 färre än läsåret 2014/15. Av de förstagångsexaminerade var 62 procent kvinnor och 38 procent män. Av de 54 000 som avlade en första examen läsåret 2015/16 var 5 800 inresande studenter (lika många män som kvinnor). Det faktiska tillskottet till den svenska arbetsmarknaden kan alltså antas vara något mindre än 54 000 personer.

Examinationen från högskolan kan också mätas i antal avlagda examina. Läsåret 2016/17 avlades 76 000 examina (49 000 av kvinnor och 27 000 av män), vilket var 5 300 färre än föregående läsår. Den främsta anledningen till att antalet examina är så mycket högre än antalet examinerade (76 000 jämfört med 63 400 examina) är att lärosäten utfärdar mer än en examen efter samma utbildning, så kallade dubbla examina.

¹ Examination på forskarnivå har bland annat presenterats i UKÄ:s årsrapport, *Universitet och högskolor, Årsrapport 2017*.

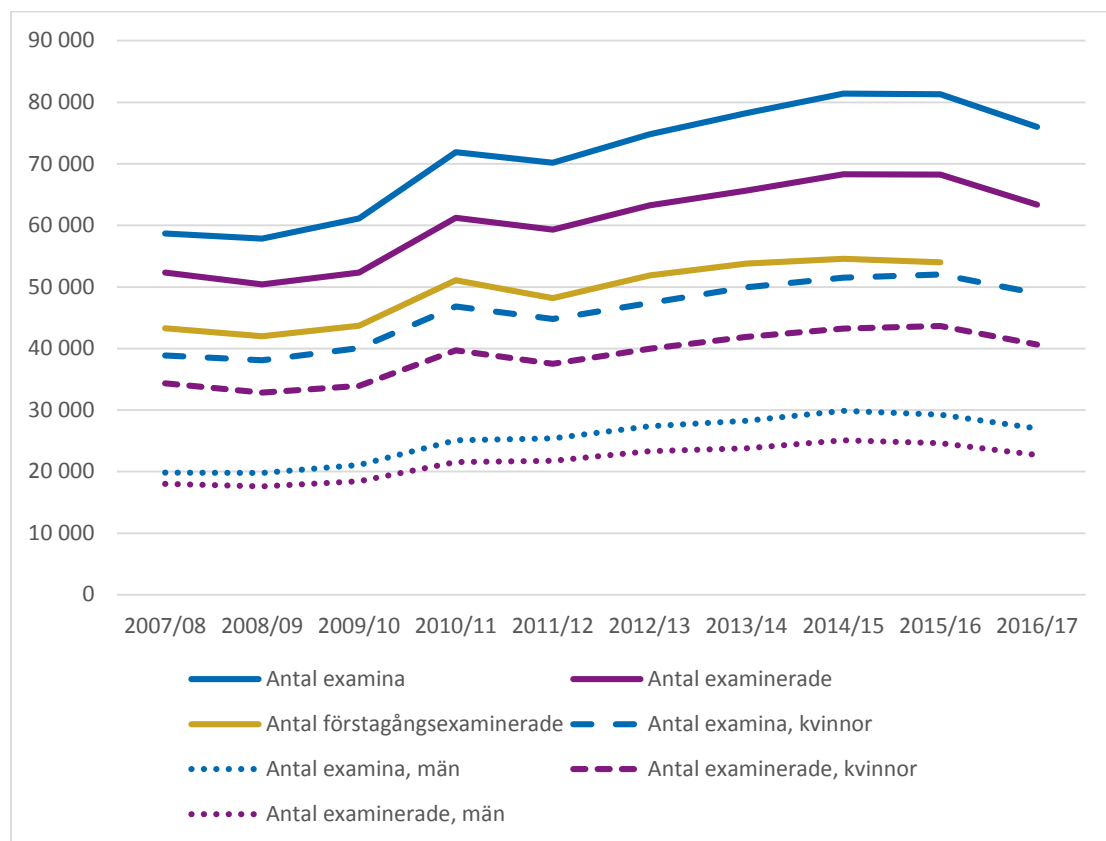
Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

Dubbla examina består i allmänhet av en yrkesexamen och en generell examen av samma omfattning och inom ett relevant huvudområde. Benägenheten att utfärda dubbla examina varierar mycket mellan olika yrkesexamina. Det är vanligast att kombinera yrkesutbildningar inom vårdområdet med en generell examen, följt av arkitektexamen samt civilingenjörs- och högskoleingenjörsexamen, och minst vanligt är det för olika examina efter lärarutbildning. Läsåret 2016/17 var dubbelexamen vanligast efter arbetsterapeututbildning, 74 procent av dem som avlagt en arbetsterapeutexamen avlade också en kandidatexamen efter samma utbildning.

Antalet examina ökar snabbare än antalet examinerade

Även om antalet examinerade och antalet examina minskat sedan föregående läsår, så har antalen ökat kraftigt över en tioårsperiod. Läsåret 2007/08 avlades 58 700 examina och antalet examinerade var 52 300. Tre år senare, läsåret 2010/11, ökade antalen till 71 900 examina och 61 200 examinerade. Antalen fortsatte sedan att öka, till som mest 81 400 examina och 68 300 examinerade läsåret 2014/15, varefter antalen minskat, särskilt mellan 2015/16 och 2016/17.

Figur 1. Antal examina, examinerade och förstagångsexaminerade kvinnor och män under perioden 2007/08 – 2016/17.

För kvinnor har antalet examina ökat från 38 900 avlagda examina läsåret 2007/08 till 48 900 läsåret 2016/17. Antalet examinerade kvinnor har under samma period ökat från 34 300 till 40 700. Motsvarande uppgifter för män är att antalet examina ökat från 19 800 till 27 000, och antalet examinerade från 18 000 till 22 700. För både män och kvinnor,

Datum
2018-02-20

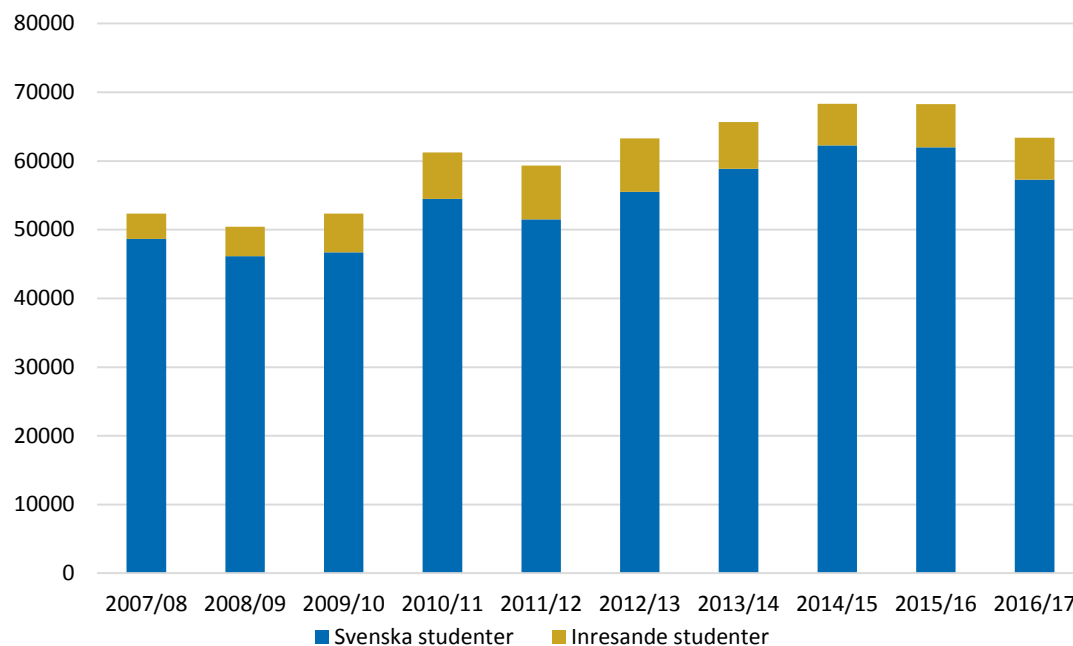
Reg.nr
111-5-18

men särskilt för kvinnor, har skillnaden mellan antalet examina och antalet examinerade ökat under tioårsperioden. Ökningen är ett tecken på att dubbla examina blivit vanligare, särskilt inom de kvinnodominerade vårdutbildningarna.

Antalet förstagångsexaminerade ökade från cirka 43 300 läsåret 2007/08 (27 600 kvinnor och 15 700 män) till cirka 54 000 läsåret 2015/16 (33 600 kvinnor och 20 300 män). Ökningen följer samma mönster som ökningen av antalet examina och antalet examinerade.

Antalet inresande studenter ökar

Antalet inresande studenter som tar examen i Sverige har ökat under den senaste tioårsperioden. Läsåret 2007/08 var det cirka 3 700 inresande studenter som examinerades och läsåret 2016/17 hade antalet ökat till cirka 6 100 examinerade.² Införandet av studieavgifter för studenter från utanför EES-området som inte deltar i ett utbyte hösten 2011 har påverkat utvecklingen under denna tioårsperiod. Antalet inresande studenter som tog en examen sjönk med 22 procent mellan läsåren 2011/12 och 2014/15, men därefter har antalet stabiliserats kring 6 000 examinerade de senaste läsåren.

Figur 2. Antal svenska respektive inresande studenter som tog examen 2007/08 – 2016/17.

² Till skillnad från den examensstatistik som presenteras i det Statistiska meddelandet *Internationell studentmobilitet i högskolan* (UF 20 SM 1703) avser statistiken här alla examinerade, det vill säga en person kan ha tagit en svensk examen tidigare. Antalet examinerade i denna analys blir därmed något högre. I denna analys har heller ingen uppdelning gjorts av de inresande studenterna i free-mover studenter och utbytesstudenter.

Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

Könsfördelningen bland de inresande studenter som tagit examen har ändrats under samma period. Läsåret 2007/08 var cirka 40 procent kvinnor och 60 procent män medan det läsåret 2016/17 var i princip jämn könsfördelning.

Totalt sett utgör de inresande studenterna cirka 10 procent av det totala antalet examinerade under perioden, men andelen varierar över åren. Lägst andel, 7 procent, var det läsåret 2007/08 och högst andel, 13 procent, var det läsåret 2011/12.

Den totala studietiden har förlängts

När examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen, [1993:100]) ändrades 2007 infördes en avancerad nivå mellan utbildning på grundnivå och utbildning på forskarnivå. Det innebar till exempel att magisterexamen gjordes om till en ettårig examen på avancerad nivå från att tidigare ha varit en fyraårig sammanhållen grundläggande examen. Det infördes även en ny masterexamen som placerades på den nya avancerade nivån. För generella examina innebar det att utbildningstiden nominellt i de flesta fall blev tre år (kandidatexamen, som är på grundnivå) respektive ett eller två år (magisterexamen respektive masterexamen, som är på avancerad nivå). Yrkesexamina placerades på en av de två nivåerna, eller över båda nivåerna. Omfattningen av dem var i princip samma som i den tidigare examensordningen, även om det förekom undantag, som att civilingenjörsexamen förlängdes med 30 högskolepoäng.

Möjligheten att fortsätta läsa på avancerad nivå har påverkat den totala studietiden. Figur 3 visar antalet personer som examinerats efter mindre än 3 års nominell studietid, liksom efter 3 – 3,5 år, 4 – 4,5 år respektive 5 år eller mer, för kvinnor och män, från läsåret 2007/08.

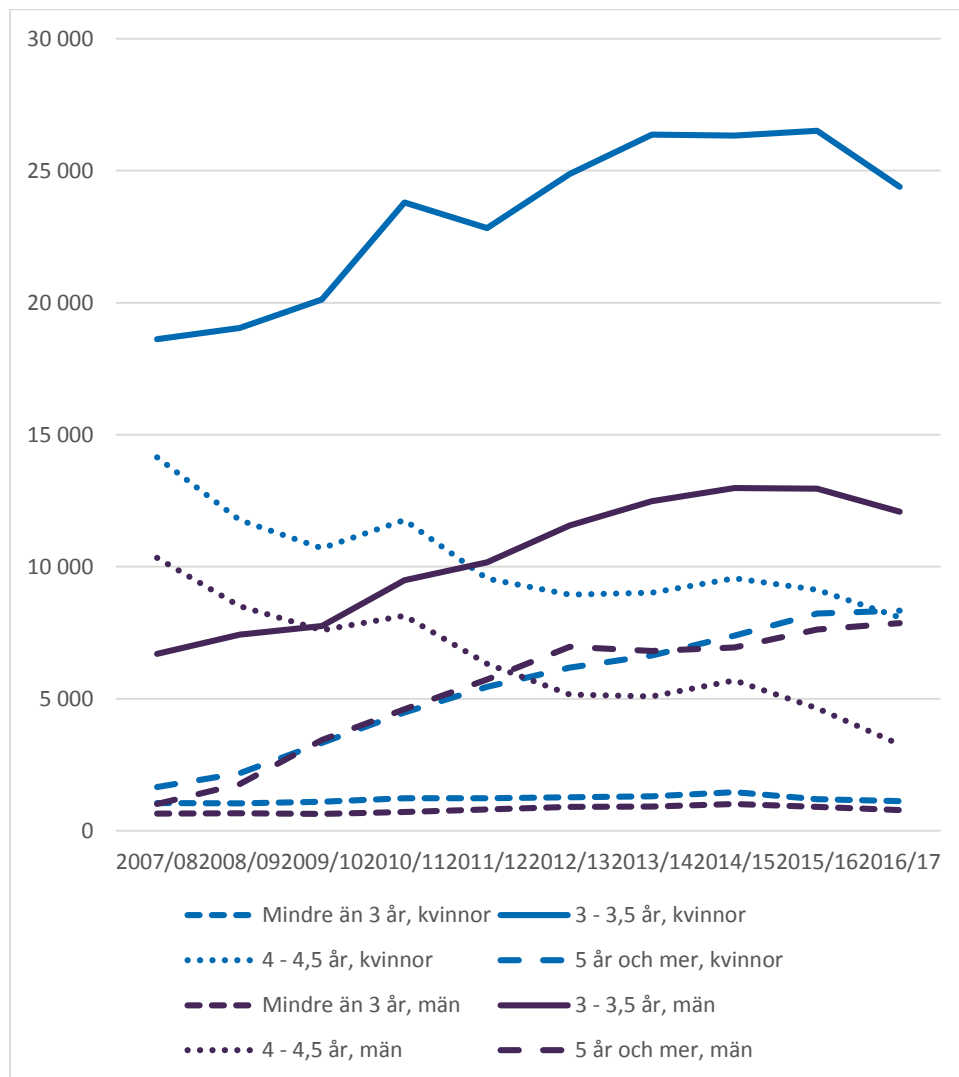
En total utbildningstid som är mindre än 3 år är ovanlig inom högskoleutbildning och antalet med så kort utbildningstid har inte förändrats sedan den nya examensordningen infördes. Under tioårsperioden 2007/08 – 2016/17 examinerades bara mellan 1 000 och 1 500 kvinnor efter en så kort utbildning. Bland männen var motsvarande antal 600 till 1 000.

Betydligt vanligare är en utbildningstid om 3 – 3,5 år. I början av tioårsperioden var det 18 600 kvinnor som examinerades efter 3 – 3,5 års utbildning, och antalet ökade till 24 400 läsåret 2016/17, efter att de tre föregående åren legat på 26 400 examinerade. Bland männen var det i början av tioårsperioden 6 700 som examinerades efter en utbildningstid om 3 – 3,5 år, och antalet steg till 12 100 vid periodens slut. Även bland männen var antalet högre de tre föregående åren.

Den längre utbildningstiden 4 – 4,5 år har däremot minskat under perioden, från 14 100 till 8 100 kvinnor, respektive från 10 300 till 3 300 män. Med undantag för ett par år med större antal har antalet examinerade efter 4 – 4,5 års utbildning minskat under hela tioårsperioden. De längsta utbildningstiderna, 5 år eller mer, har däremot ökat kraftigt och ganska stadigt under perioden. Bland kvinnorna var antalet med så lång utbildningstid 1 700 i början av perioden och 8 300 i slutet av perioden. Bland männen var motsvarande uppgifter 1 000 respektive 7 900 examinerade.

Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

Figur 3. Antal examinerade efter nominell studietid: mindre än 3 år, 3 – 3,5 år, 4 – 4,5 år respektive 5 år eller mer, för kvinnor och män, läsåren 2007/08 – 2016/17.

Vanligast utbilda sig inom hälso- och sjukvård eller teknik och tillverkning

Ett sätt att beskriva de examinerade är att se inom vilka områden de examinerats.

Utbildning klassas enligt Svensk utbildningsnomenklatur, så kallad SUN-klassning. Här redovisas klassningens översta nivå, SUN 1. På denna nivå finns åtta huvudinriktningar: *pedagogik och lärarutbildning; humaniora och konst; samhällsvetenskap, juridik, handel och administration; naturvetenskap, matematik och data; teknik och tillverkning; lant- och skogsbruk samt djursjukvård; hälso- och sjukvård samt social omsorg; samt tjänster.* Inom dessa inriktningar återfinns både utbildning som leder till generell examen och utbildning som leder till yrkesexamen.

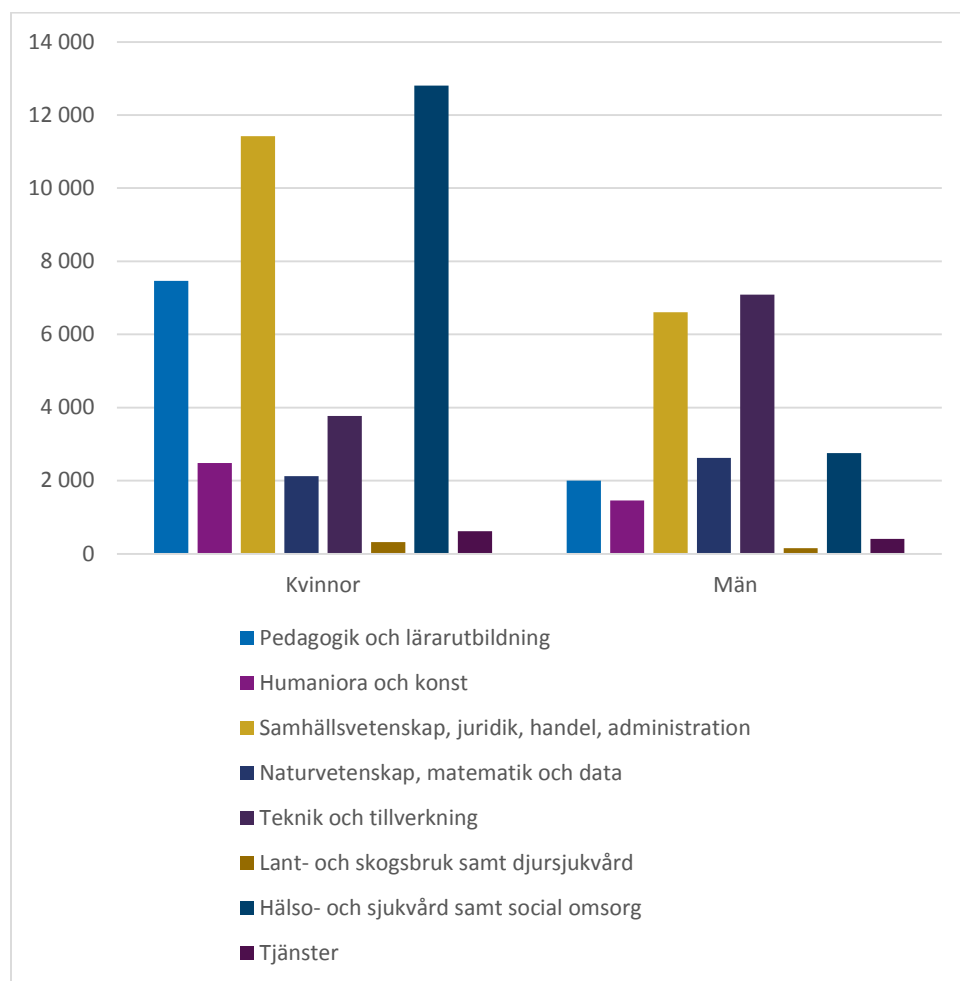
Bland kvinnor var det läsåret 2016/17 vanligast att examineras inom inriktningen hälso- och sjukvård samt social omsorg (12 800 examinerade). Här ingår bland annat tre stora kvinnodominerade utbildningar, till sjuksköterska, specialistsjuksköterska och socionom. Den näst vanligaste inriktningen var samhällsvetenskap, juridik, handel och

Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

administration (11 400 examinerade). Inom denna inriktning var utbildning klassad som företagsekonomi och administration vanligast. Inriktningen pedagogik och lärarutbildning, en inriktning som domineras av olika lärarutbildningsprogram, var det också vanligt att kvinnor examinerades inom (7 500 examinerade).

Bland män var det läsåret 2016/17 vanligast att examineras inom området teknik och tillverkning (7 100 examinerade), följt av samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (6 600 examinerade). I det förstnämnda området ingår ingenjörsutbildningar, medan utbildningar inom företagsekonomi och administration dominerar det sistnämnda området.

Figur 4. Antal examinerade läsåret 2016/17 fördelat på åtta huvudinriktningar enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN), kvinnor och män.

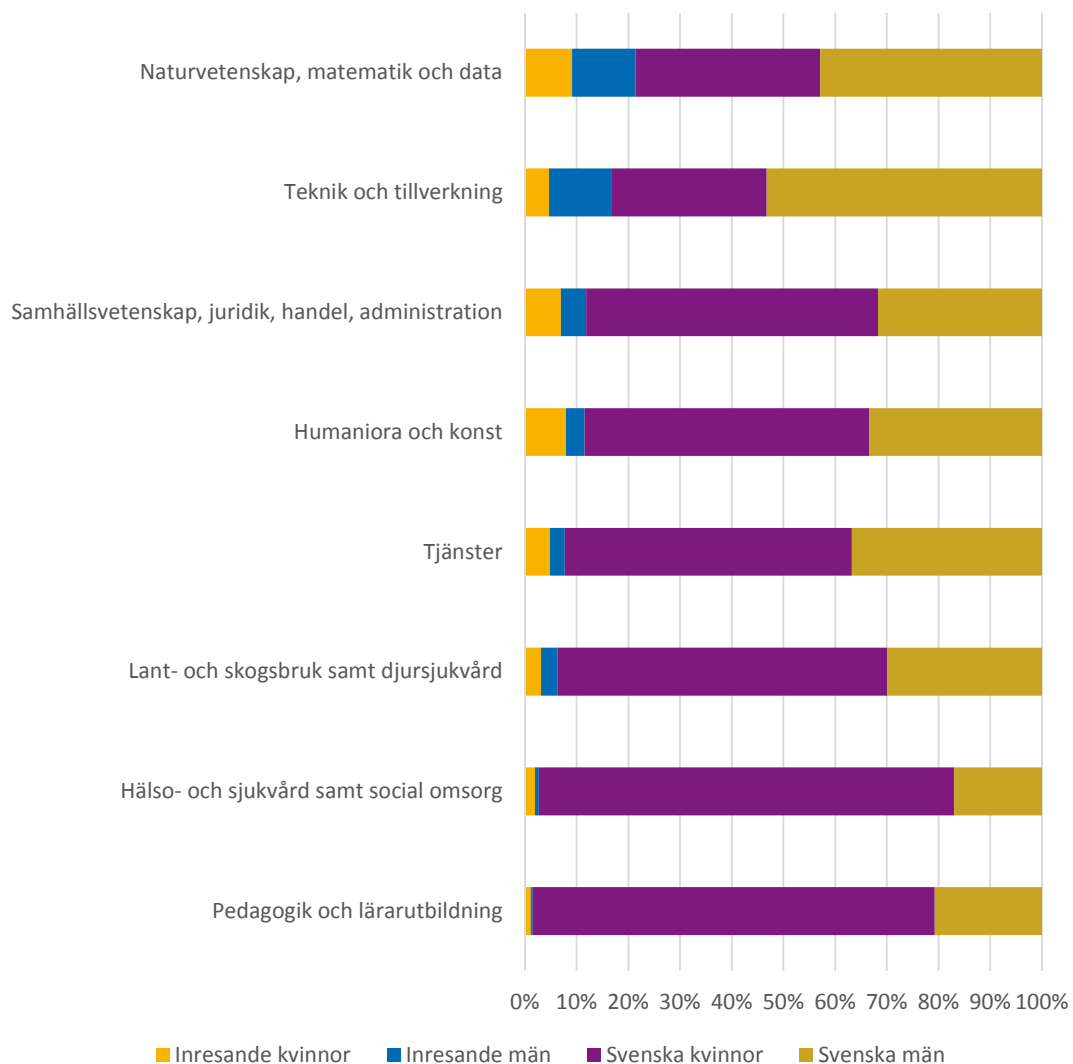
Var femte examen inom naturvetenskap, teknik och data avläggs av en inresande student

Andelen inresande studenter varierar mellan inriktningar på examen, högst andel var det läsåret 2016/17 inom naturvetenskap, matematik och data med 21 procent av det totala antalet examinerade. Könsfördelningen var relativt jämn inom denna inriktning, både för de inresande och för de svenska studenterna.

Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

Även inom teknik och tillverkning var det en relativt hög andel inresande studenter, 17 procent. Här var andelen män bland de inresande studenterna hög, cirka tre fjärdedelar var män och en fjärdedel kvinnor av dem som tog en examen. Inom hälso- och sjukvård samt social omsorg liksom inom pedagogik och lärarutbildning var andelarna inresande studenter däremot låga bland de examinerade, mellan 2 och 3 procent.

Figur 5. Andel inresande och svenska studenter efter olika inriktningar på examen läsåret 2016/17.

Störst antal examina utfärdades läsåret 2016/17 till inresande studenter inom samhällsvetenskap, juridik, handel, administration. Det var 1 250 inresande kvinnor och 890 inresande män som avlade en examen med denna inriktning.

Om man istället för inriktning studerar antalet som avlade examen inom de olika kategorierna ser man att av de inresande studenterna var det 110 män och 30 kvinnor som tog en civilingenjörsexamen, annars var det bara ett fåtal av de inresande studenterna som avlade en yrkesexamen. En majoritet av de inresande studenterna avlade i stället en

Datum
2018-02-20

Reg.nr
111-5-18

generell examen, exempelvis var det 65 procent av männen och 53 procent av kvinnorna som avlade en masterexamen.

Alltfler läkarexamina utfärdas

Universitet och högskolor kan utfärda ett 50-tal olika yrkesexamina. De varierar mycket i storlek, räknat som antal examina som avläggs. De tio största yrkesexamina läsåret 2016/17 framgår av tabell 1. Tabellen visar också hur många examina som avlades de nio föregående åren.

Antalet personer som tagit en lärarexamen har minskat kraftigt under perioden, som en följd av att lärarexamen år 2011 ersattes av flera examina: förskollärarexamen, grundlärarexamen och ämneslärarexamen (och yrkeslärarexamen, men den har betydligt mindre omfattning och finns inte med i tabellen). Även om de olika typerna av examen efter en lärarutbildning slås ihop varierar antalet examina mycket mellan åren. Införandet av en lärarlegitimation år 2011 har medfört att yrkesverksamma lärare som inte tidigare tagit ut en examen har ansökt om att få examen för att kunna bli legitimerade. Det förklarar antagligen en del av variationen mellan åren, och framför allt det höga antalet examina läsåret 2010/11 (12 470). Av övriga examina i tabell 1 ökar de flesta under tioårsperioden 2007/08 – 2016/17. Undantag är sjuksköterskeexamen, som pendlat kring 4 000 examina per år. Specialistsjuksköterskeexamina ökade nästan oavbrutet under perioden och var 18 procent högre 2016/17 än 2007/08. Om man på samma sätt jämför periodens början och slut ökade socionomexamina 13 procent och läkarexamina 40 procent. Högskoleingenjörsexamina ökade för varje år under perioden, totalt 30 procent, medan civilingenjörsexamen var oförändrad i periodens slut efter att ha varierat mycket under tioårsperioden.

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Sjuksköterskeexamen	3 890	4 240	4 020	4 160	3 920	3 840	3 920	3 880	4 210	4 220
Civilingenjörsexamen	3 960	3 420	3 410	3 610	3 040	3 350	3 760	4 250	4 460	3 980
Förskollärarexamen							20	1 390	2 340	2 380
Specialistsjuksköterskeexamen	1 960	1 950	1 840	1 820	2 040	1 940	1 910	2 110	2 220	2 320
Högskoleingenjörsexamen	1 740	1 800	1 770	1 680	1 920	2 170	2 330	2 440	2 380	2 260
Socionomexamen	1 700	1 750	1 860	2 210	2 440	2 370	2 430	2 250	2 200	1 920
Grundlärarexamen							50	490	1 390	1 750
Ämneslärarexamen						4	120	390	920	1 590
Lärarexamen	10 040	8 010	8 230	12 470	6 450	8 240	8 650	5 420	2 850	1 530
Läkarexamen	960	990	990	980	1 060	1 040	1 110	1 230	1 180	1 340

Tabell 1. Antal avlagda yrkesexamina under perioden 2007/08 – 2016/17 för de tio största yrkesexamina läsåret 2016/17. Antalen är avrundade till närmaste tiotal.